

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок № 10, II. пов.
Конто пост. шлан. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“, Львів.
Головний Редактор при-
ймає від 11—12 год. перед-
полуднем.
Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5-00 зл.
Чвертьріччя 15-00 „
Півріччя 25-00 „
Річно 45-00 „
ЗА ГРАНИЦЮ: В Америці і Європі.
Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр.
Італії 7-50 зл., Німеччині 7-50 зл.,
Швейцарії 3 шв. фр., Чехословач-
чині 20 ч. к., Румунії 150 лей, Бос-
гарії 7-50 зл., Австрії 7-50 зл.,—
Збірна адреса 1 зл.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкерії: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

ДОВКОЛА ЧЕСЬКО-ПОЛЬСЬКОГО КОНФЛІКТУ.

ТЕШІНЬ, ПАТ. „Чеське Слово“ повідомляє, що 18. з. відбулося в Кошицях зібрання для Шлезького. Крім того організувалися збори на чеському Шлезьку.

Влада вибрала дебіт польському членові „Норми Шлезького“.

Арестованого Каміньського відіслав у арешт Мор. Остраву полковник Малом. Прокуратор Мор. Острави просив, щоб справу поклали до 2 місяців. Мову заводивав жінкою Каміньського. Він виступав там у виступі арештованого Мор. Острави. У зв'язку з арештуванням Каміньського зв'язки виступають із чесько-польського клубу в Мор. Остраві, на Шлезьку та на

Моравії. На призов поліції нов. уряди в ч. Тешині та Фришгазі розлінали відомку, що визнає населення до спокон, а за порушення спокон провалять високою карою.

МОР. ОСТРАВА, 18. з. ПАТ. У польському Тешині відбулися протестні збори проти переслідування поляків у Чехословаччині. Після Волиф, Хобот і Бузек виступили на систематичне та нарочите переслідування польського елементу в усіх ділянках життя. В резолюціях домагаються припинення екстермінаційної політики чех. уряду, звільнення в правах польської меншини з іншими меншинами.

Що Німеччина відповіла на французьку ноту.

Вч. Інф. Бюро оголосило текст німецької відповіді, яка доручила амб. Понсегові: 1) Німеччина не дає німецьку інтерпретацію пакту до вступу. Заключуючи пакти неагресії Німеччина не думала ослаблювати льокарвсько-пакти та не креслювала вагності того пакту. 2) Німецький уряд покладе в французьким мовою, що Німеччина вважає неможливим оцінювати справжнє розброєння. Німеччина залишає собі право, що тому, що високо озброєні держави розброється, не постане воно обов'язком на відповідно би духові, залиш 3-х держав зберігати їх. Німеччина. Тепер їде не так як розброєні держави високо озброєних, як і те порозуміння в конвенції в справі зброї, які вилучають з теп. стану. 3) Рішуче проти контракти, які є в французькому та європейському, основиються на непорозумінні. Бо німецький уряд згодується на міжнародний контроль, який би в життя після

заклучення конвенції, яка устатковувала би будучий стан озброєнь поодиноких держав. 4) Контроль т. зв. політичних організацій не потрібно, бо справу єв. устаткування парамілітарного характеру тих організацій покладено би перед підписанням конвенції. Німецький уряд годиться, щоб повзайський союз не мав зброї та щоб їх не використовувати військово. Німецький уряд вважає конвенцію, щоб при обрахунках зброї сил зберігували теж війська, які є в заморських колоніях.

Далі меморандум стверджує, що італійський та англійський проєкт виявили значно похиблені.

Меморандум доходить до висновку, що можливі є дві розв'язки: Можна вибрати колекцію з вагністю на 5-літ. обмежуючись до редукції озброєнь держав високо озброєних, або провести до конвенції деякі розброєні заходи, даючи конвенції довший час вагності.

ВЕЛИКА ПРОМОВА МУСОЛІНІЯ.

РИМ, 18. з. ПАТ. На конгресі фашистської преси Муссоліні впровадив велику промову, в якій він сказав, що Італія і далі виступає політичною для Австрії, гарантуючи позитивну цю країну. Австрія може рахувати на себе Італію-французькі воєнники покращили свою війну зі зброєю, що існують від 15 до 20 років до розв'язки. Мадярщина, покладе свої чисто малярські землі, майже розрухнула, але є не від учора. Мадярщина виступає справедливості та виконання трактатів обіцяє. Підприємство і будемо віддати Мадярщині. Основи реформи Ліги На-

ції признає загальною. До реформи треба приступити після замирення розброєної конференції. Коли конференція не дасть успіхів, тоді не треба буде реформувати Лігу, вигане зареєструвати її смерть. А розброєння не досягне своїх мети. Думати, що вічно властива держати розброєнню такий великий парад як Німеччина, це чиста омана. Хіба, що тось силою хоче перешкодити тому. Та така гра доводи би до війни і контрвала би життя багатьох мільонів людей. Вважаємо теж, згідно з якою Німеччині треба признати право розброєння.

Підписання італійсько-австрійсько-мадярського пакту.

РИМ, 17. з. ПАТ. Італійсько-австрійсько-мадярський пакт підписали вч. в год. 18.5

Ще одно самогубство в зв'язку з аферою Ставіського.

Обвинуваченого вч. вч. службовця м-ства внутрішніх справ Валентина сторож зарисського по-малу палив в підпалі горіло. Перевезли Валентина до шпиталю.

Арештували Трібути, директора тому три місяці. Установа по фінансував Ставісь-кого. Звертався там обманці, на що звертав ува-гу „Австро-Фр.“ Альф. Доде.

Трібути повідомляв, що у зв'язку з афе-рою Ставіського арештували 200 людей.

ПАРИЖ, 18. з. ПАТ. Число обвинувачених в афері Ставіського дійшло до 26, з них 19 є у

в'язниці. Нині арештували Адріана Серфа з ті-пичного клубу, тому, що напав на Серфа вч. який стверджує, що він узяв від Ставіського мільйон фр. Серф зізнав, що до спілки з арештова-ним головою клубу Трібутом і іншими оснував синдикат для експлуатації банків у казинох гри. Часописи повідомляють, що влада відкрила дла-вних 574 чеки ред. Лібарі.

БРЮСЕЛЯ, 18. з. ПАТ. Міністр і сенатор Пі-Жан, скомпрометований в афері Ставіського по-дався до димісії.

І в Болгарії має франція свого „Ставіського“.

Болгарські часописи принесли вістки про скандальний скандал секретаря французького посольства в Софії, Жерарді. Зайнявся Же-рарді паркетом на велику скалю. Ше м. п. Болгарський уряд домагався відшкодування Же-рарді. Обвинувачення закидає Жерарді, що сформуваний із Франції олівок Геранієм, та виробляв розжого олівку. Негові-тливості продавали олівок Геранієм як болгарський і так шкодили болгарському про-мислу. Коли мін. лийн Софію навістив тиф.

Жерарді спроваджував кількограмами фр. се-рум, хоч признає його до Болгарії заборо-нено. Жерарді подав, що це серум для важити по-сольства, хоч лікарі ствердили, що тим серу-мом можнаб зашестити населення всієї Болга-рії. В ліфності Жерарді продавав серум і ого-лошував у болг. часописах. Мал із того великі користи. Вч. того серуму до Болгарії заборо-нений.

Вся софійська поліція веде слідство.

БІЙКА НА СОЦ. ЗБОРАХ.

ДАНЦІГ, 18. III. ПАТ. Вчора кількох озбро-єних у кастети та кавчуки людей прийшло на соціалістичну забаву до сали в доках. Один вистрілив двічі з револьверу. Нападени боро-нилися кіслами. Поліція розгнала збори. Три соціалісти були тяжко ранені, кількана-цять легше. Напасники втікли; небаром потім знову напали на соціалістів і зранили кількох.

ГОСТИНА МІН. БАРТУ У ВАРШАВІ.

ПАРИЖ, 18. III. ПАТ. „Матен“ повідомляє, що перед гостинію мін. Барту в Варшаві, як-буде в квітні, відбудеться дипломатичний пере-говори між Францією та Польщею. Барту є тої думки, що насамперед треба покласти всі справи, які є між обома країнами.

ПОЧЕСНЕ ГОРОЖАНСТВО.

ВІДЕНЬ, ПАТ. Гром. рада здоровної міс-цевості Райхенав біля Семерінгу іменувала ар-хидиця Оттона Габсбурга почесним горожа-нином. Отто вродився в Райхенаві.

АРЕШТУВАЛИ ПРОФЕСОРА.

ВІДЕНЬ, 18. III. ПАТ. Бушого соціалістич-ного члена міської ради проф. Тендлера, який вернувся з Китаю, де викладав у пекинському університеті, арештували в Відні.

ДИМІСІЯ ЗА ВЛЕКШЕННЯ ВТЕЧІ.

ЛЬОНДОН, ПАТ. З Аген повідомляють, що у зв'язку з втечею Інсула міністер як справ по-дається до димісії. Усунули шефа безпеки.

ЗАНЕДУЖАЛА КОРОЛЕВА.

ГАГА, 18. ПАТ. Королева мати Ема зане-дужала поважно на запалення легочної. Тому, що їй вже 74 роки, окруження королеви зане-покоїлося. Королева Вільгельміна та мн. Юліа-на приїхали негайно із сільської резиденції в Тетто та перебувають при ліжку корої.

СНІГОВИЦЯ НАД ТАБОРОМ „ЧЕЛЮСКІНА“.

МОСКВА, 18. III. ПАТ. Наслідком снігови-ці, що лютує над табором розбитків „Челюс-кіна“ радіома комунікація з табором перерва-на. Летуні Дуроні і Голішев, які вистігли з Хабаровська, осіли щасливо в Миколаївську над Амуром. Летун Водопопанов з причини не-годи мусів вернутися до Хабаровська. Досі не-ма вісток про проправного летуна Лапідельско-го. Заметіль утруднює пошукування. Держ. комісія поміч розбиткам вислала до Владиво-стока залізницею два літаки, та їх можнаб у-жити лише в оконечному випадку, бо мало придатні до лету в тяжких полярних умовах.

НА ЯКИХ УМОВИНАХ СРСР ВІЙДЕ ДО ЛІГІ НАЦІЙ?

У льондонських політичних колах кажуть, що французько-більшовицькі переговори до-вели до порозуміння, так що можна сподівати-ся вступлення СРСР до Ліги Націй. СРСР ан-магає, щоб Франція зайняла ринуче станови-ще проти німецьких зброєнь і щоб Ліга при-няла дефініцію шпашника. В колах близьких до більшовицької амбасад не потверджують цієї вістки.

ІНСУЛ ПОКИНУВ ГРЕЦІЮ.

АТЕНИ, 18. III. ПАТ. Корабель „Meotis“ привіз до Піреусу американського втікача фі-нансїста Інсула, якому грецька влада позволи-ла покинути Грецію. Тимже кораблем відплив Інсул до Порт Саїду. Сказав, що виїхав так та-ємно, бо боявся насилля або щоб його не схотили агенти амер. поліції, які приїхали до Атен.

Зв'язок зі світом

дас „ДІЛО“

34 5 201. МІСЯЧНО.

Ширіть наш часопис!

Товари
благатні

ВОВНИ, ШОВКИ, ПОЛОТНА, ПОСТІЛЬ

Ф. Ожеховський Найбільший вибір. — Найнижчі ціни.
Львів, Ринок ч. 29.
7153 18—180 Телефон 25-55.Ще на тему уздоровлення
церковно-православних відносин.

Критичні зауваги до другої статті о. пр. Табінського.

Від Редакції: З опублікуванням цієї статті
припиняємо дискусію на ту тему.

У другій своїй статті „Шляхи до оздоровлення церковно-православних відносин“ („Діло“ ч. 63) о. Табінський починає з того, що признає мене більше виразним визнаємцем ідеології „Української Ниви“, ніж навіть сам Певний і Комп. Доказом цього це те: 1) що я спільно з „Українською Нивою“ визнаю соборність, що 2) так-же як „Укр. Нива“ не заперечую безвідного характеру православ'я, та 3) розривність подружжя. Словом, я тому ближчий до „Української Ниви“, що є православним. Справді переконуюча аргументація.

Далі о. Табінський під заголовком „Вихідна точка для церковної санації“ знова твердить, що „політичне положення Церкви взагалі є наслідком її внутрішніх сил та організації, а не наслідком — внутрішньої організації та сил наслідком заставлення державних чинників“. Власне таке саме становище займає, як відомо і „Українська Нива“, яка так само, як і о. Табінський, „промовчує про роль світського уряду“ в положенні Пр. Церкви. Як твердив і тверджу, що це зло, якому за імя московська єрархія, не є якимсь самоорозумним злом, як представляє це „Українська Нива“ і о. Табінський, але є лише складовою частиною політики польського уряду відносно православної церкви. Не один раз і в пресі і в соймі я піднімав, що московську єрархію поставив польський уряд і далі її підтримує. О. Табінський може пригадає собі статтю на цю тему, яку помістив я в „Ділі“ в червні 1933 р., а яка викликала тоді надзвичайно гостру нагірку на мою особу митрополитального „Слова“, „Православного Селянина“ і „Воскресного Читенія“. Може знає о. Табінський і про мою промову в соймі при третьому читанні бюджету на тему „Хто, як і чому підтримує російський елемент у Церкві“ (на жаль, вона не була надрукована). Гому твердження, що я колинебудь боровив московських владик, є цілковито безпідставним і неправдивим. Я лише не вважав цього факту, створеного польським урядом, одиноким і самоорозумним злом церкви, а позицію „Української Ниви“, яка цілу проблему православної церкви

зводить виключно до боротьби з московською єрархією, вважав і вважаю дуже корисною для уряду, бож тим відвертається увага українського громадянства від політики світського уряду відносно церкви. Наскільки „Українська Нива“ і її ідейні Никодими завсіди створювали зі справи московської єрархії димову заслонку коло політики уряду відносно церкви, настільки я старався розвіяти цю димову заслонку, вказуючи на роль уряду в справі церкви. У тому основне мов розходження з „Українською Нивою“ та її з о. Табінським.

Далі о. Табінський говорить, що тільки „вова єрархія, покликана виборчим шляхом може створити нормальні відносини в Церкві“. Це твердження цілком слушне, але о. Табінський зараз-же стверджує, очевидно, без всяких доказів, „безплідність Собору в проявленні сучасних духовних провідників“. Внаслідок цього висувається питання: якже можна вибрати нову єрархію без Собору, — коли Собору не можна відбутися „без проявленості сучасних духовних провідників“? І для о. Т. нема відповідей на це питання. О. Табінський сам створив для себе цю

безвихідну ситуацію, коли, з одного боку, вимагає православним вибором єрархії, а з другого боку каже: „безплідним буде Собор в проявленні духовних провідників“, хоч відав, що така соборність, як лише через Собор. І тоді нічого не лишається о. Табінському, як тільки залякати до унії з Римом, бо „оборона національної української культури в умовах перманентного розриву з Римом без усяких перемог швидко вилізло шло з мішки“. Алеж о. Табінський, хочаби почитати мене, як п. православний, маю обороняти інтереси церкви в соймі, мусів давати мені ради або критикувати мої промови, не покидаючи ґрунту православ'я, розглядаючи справу зі становища православ'я, розглядаючи, а і сам думав, читання першу статтю в „Українській Ниві“, що ось він хоче показати, як треба обороняти інтереси своєї церкви. І несподівано в другій статті зустрічаю огляду на мого ніби „православного“ опонента, надруковану товстим друком: — нема для нас православних іншого виходу, тільки унія з Римом.

Вкінці своєї статті о. Табінський перекладає виключно з католицької точки погляду. Не має найменшої охоти вступати в дискусію на тему розводів у тій площині, бож я в соймі порушив справу не самих розводів, а лише питання застосування справи розводів урядом в політичних цілях. А це цілком інша матерія. І тому не стріли о. Табінського в справі розводів минається з ціллю.

Сергій Хрущевський.

Всякого рода матеріяли вовняні — та інші
найдешевше в текстильних магазинах
„ТАНИЙ СКЛЕП“ — 3. ЗАЛЕСКИЙ, Львів,
Галицька в.
2/48Правда про жидівські „погроми“
у галицьких селах.

Дальша низка протоколів, зібраних Ген. Секретаріатом УНДО.

Збора, повіт Калущ. „У громаді Збора живуть 4 (чотири) родини жидівські, разом 16 осіб. Одна з тих родин, що складається з 5 членів, займається газдівством. Три родини мають крамничі, при двох склепах мають трафіки, а при одному олійню. Поруч торгування в склепах займаються й похатньою торгівлею худоби, дробу, набілу, яєць — конкуруючи з кооперативною не раз в не дуже чистій формі. Проти жидівських виступів не було. Був випадок перед двома роками рабунковий напад на жида в селі, але політичного характеру той напад не мав. Були дві пожежі жидівських хат — але ані вони не горіли в інтересі зборівських го-

рожан, ані нікого з наших не підозрювали у підпаді. З 21. II. на 22. II. 1934 р. почала бути горіти жидівська олійня, але наші люди самі загасили вогонь. Тай тут наших ніхто не посягнув у підпаді, бо нема найменшої до того причини“.

Красна. „Відповідаючи на запит з дня 15 II. 1934 подаємо, що в нашій громаді. Крім протижидівських виступів в ніякому ападі не було.“

Навпаки, деякі замешкали тут жида є навіть членами українських установ. Правда є що між самими жидами від кількох літ процвітає завзята неагода, в якій вони переслідують

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 20. БЕРЕЗНЯ 1934.

М. ВОЗНЯК.

6)

Перший вірш
на честь кирилометодіївців і його автор.

(Докінчення.)

„Ось-що проповідував цей перший українець на галицькій Русі... Пізніше, коли рада галицьких русинів, не вдіявши нічого, розважалась, а її орган, що покинув опісля польський правопис (себто латинку) й почав уживати кирилиці з метою обдурити русинів, пожертвувавши навіть своїми переконаннями, припинився, наш українець виступив іще раз публічно, а це на так званому Зізді руських учених. Жаль, що в звітномленні з нарад згаданого зізду не подали його промови; правдоподібно була це політична промова, якої наші львівські русини не відважилися з відомих причин надрукувати.“

„Переконаний, що шановні читачі цікаві довідатись також про дальше життя того українця, я не можу стриматися, щоб не згадати ще дещо про нього. У часі угорського повстання він був на Угорщині, а по катастрофі під Вільгошом перейшов із іншими угорсько-польськими емігрантами Дунай і жив у Туреччині.“

„Чи служив він у тому славному „війську“ Садика-Паші, яке називалося козаками, вислугувалося туркам і мало відбудувати Польщу, — того я не знаю; певне тільки те, що в 1854 р. його як знаменитого знавця руської мови поставлено перекладачем у головній французькій квартирі й він послав до тодішнього львівського „Dziennika Literacko-go“ свої досить ці-

каві замітки з подорожі по Румунії, Добруджі й Болгарії. По війні назначила його французька влада консулом у Занзібарі, головному портовому місті незалежної держави того самого ймення, положеному на східному побережжі середньої Африки. Звідти послав він до „Dziennika Literacko-go“ свої прегарні поезії в роді поезії арабів, серед котрих він тепер жив, які пригадували живо поезії відомого арабського поета Гафаса. Там він і помер перед декількома роками.“

„Ось життя, діяльність і кар'єра першого українця, що появився на галицькій Русі!“ (сс. 55—56) — закінчив Шанковський свої рядки про Яблонського, нецитовані в польських статтях про нього.

З приводу згадки про участь Яблонського в так званому „Зізді учених“ 1848 р. можна додати, що він записався на ньому до відділу української мови й літератури та що свою промову виголосив на закінченні Зізду в четвер 26. жовтня 1848 р. після Івана Гушалеви́ча, а перед Миколою Устияновичем.

Приписуючи Генрикові Яблонському „Думку“ в „Дневнику рускому“, Шанковський не зауважив чи не зміг розшифрувати латинських ініціалів Н. J. у другому його вірші в тому-ж часописі, як і не знав про його окремим анотиском видану „Pieśń o Wyszniowskim“ із такою першою строфою:

Чи чули ви, люде добрі, пісню о свободі?
Чи знаєте, люде добрі, веселу новину?
Всі ми тепер, браття, всі рівні в народі;
Бог судив для світа щасливу годину!

Усіх строф тринадцять. Головна думка цього вірша Яблонського, підписаного псевдонімом „Подольск ізаа кордону“, висловлена в тому, що Вішньовський

Від села до села, від хати до хати
Поніс слово правди, ой-слово небесне.

Що ми ляхам браття, що Польща нам мила
Що всі будуть рівні, як Польща воскресла!

Ось іще декілька фактів із життя Яблонського. Народився 2. лютого 1828 у Стрильцях, браславського повіту, на Поділлі. Ходив до школи в Межибожі, заприятелював з Леонадом Совінським. До гімназії ходив в Каміні. На його літературний напрямок вплинула зустріч із Тимком Падурою: почав збирати народні пісні, цілими днями прислухувався до них і захоплювався їх репертуаром. Майбутнє не може ствердити, чи не можна прикласти до нього слів із його поеми „Gwido“, що

już w Ukrainie

Nie jedną dumę moją wiatr nosi.

Не скінчивши сьомої класи, під впливом весни народів у 1848 р. опинився у Львові, де вступив до академічної гвардії. Ще будучи в кордоном, виспівав свої перші думки в кирильській „Gwiazd-i“ з 1848 р. Від тоді численні його вірші та прозові речі, головню кореспонденції, друкували: Nowiny, Dziennik Literacki, Dnewnyk ruskij, Dziennik mód paruskich, tygodnik polski, Przegląd rzeczy polskich тощо. Деякі свої думки перекладав на українську мову й друкував під псевдонімом Вацлава Кішті. Частина його віршів вийшла окремо в „Gwido i Dumki“ першим виданням у Львові 1850 й другим у Відні 1857 р. На пару днів перед бомбардуванням покинув Львів. На Поділлі вернувся 1851 р., та в Каміні затримався коротенько, довше в Києві. Відсидівши в київській фортеці, почав свою оригінальну літературну кар'єру. Його думки проїняті великою любов'ю до Поділля й Київщини та меланхолічною тугою за околицями, де прожив найщасливіші хвилини свого життя: дитині й хлопці роки. Помер 2. січня 1861 р. у шпиталі в Могилі.

Італія не від сьогодні цікавиться Австрією і Угорщиною і не від сьогодні придумає найкращий спосіб, яким можна би зв'язати з Італією ці дві наддунайські держави. Італійсько-югославянське суперництво, Альбанія і пошуки за союзниками вже здавна зацікавили Італію наддунайською квітловиную, надали її політиці деяких замітних рисів (спрягаючи мадерському релігійонізмові, спротив 'деї' 'антислов' Австрії до Німеччини, тощо). З другої сторони обокроча в Триноч Угорщина і загрожена своїм екзистенційній мальовнич Австрія мають чимало причин, аби симпатіями гравітувати і

